

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22204 - Antropologia de l'Educació
Grup	Grup 40, 1S, GPD2, GPED
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	22204 - Antropologia de l'Educació
Crèdits	2,4 de presencials (60 hores) 3,6 de no presencials (90 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 40, 1S, GPD2, GPED (Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Maria Antonia Gomila Grau ma.gomila@uib.es				Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria		
Rosario Pozo Gordaliza rosario.pozo@uib.es	15:00	16:00	Dimecres	07/09/2016	26/04/2017	A119

Contextualització

L'Antropologia de l'Educació és una assignatura de caràcter bàsic per mitjà de la qual es planteja l'estudi de l'Educació des de la perspectiva de la Cultura i des de l'anàlisi de les seves institucions.

Es tracta d'analitzar la cultura humana i la multiplicitat de les seves manifestacions, de situar l'Educació en el projecte de construcció de l'ésser humà com a resultat dels factors biològics que troben la seva expressió en el marc social i cultural. L'assignatura vol també posar l'accent en la comprensió de l'escola com a institució educativa específica i situar aquesta dins el contexte d'estudi dels processos socioculturals. Això implica reconèixer el paper del concepte de cultura dins l'anàlisi de la cultura escolar en relació (i en interrelació) amb les altres cultures: cultura popular, cultures juvenils, cultures minoritàries...

L'assignatura pretén també acostar-se a una reflexió crítica sobre el paper de l'escola en la producció cultural i en la reproducció social.

L'Antropologia de l'Educació s'integra en el context d'una matèria més àmplia: 'Bases sociològiques i antropològiques de l'Educació', els sabers de la qual es distribueixen en tres assignatures: Fonaments de la societat contemporània. Antropologia de l'Educació i Sociologia de l'Educació. Totes tres assignatures configuren una formació fonamental i bàsica en el context dels estudis de Pedagogia.

Requisits

Competències

L'alumne haurà d'assolir una sèrie de competències, unes genèriques, les altres específiques, que contribuïran a la seva formació com a futur professional de la Pedagogia.

Específiques

- * Competència 1: CB1 Comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, comparats, polítics, ambientals, legals i antropològics de l'educació..
- * Competència 2: CB3. Conèixer i comprendre els processos d'ensenyament-aprenentatge i la seva incidència en la formació integral..
- * Competència 3: CB19. Identificar plantejaments i problemes educatius, indagar sobre ells, obtenir, registrar, tractar i interpretar informació relevant per emetre judicis argumentats que permetin millorar la pràctica educativa..

Genèriques

- * Competència 1: CA1 Capacitat per a comprendre la complexitat dels processos educatius en general i dels processos en particular (fins i funcions de l'educació i del sistema educatiu, teories del desenvolupament de l'aprenentatge, de l'entorn cultural i social i de l'àmbit institucional i organitzatiu dels centres, el disseny i desenvolupament de programes, el rol dels educadors...).
- * Competència 2: CA4. Capacitat per a analitzar i questionar les concepcions de l'educació emanades de la recerca..
- * Competència 3: CA19. Capacitat per a cercar, seleccionar, ordenar, relacionar, avaluar i valorar informació científica provinent de distintes fonts..

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Mòdul 1. Cultura i antropologia de l'educació

- Tema 1. L'antropologia de l'educació en el context de les ciències de l'educació i la seva especificitat
- Tema 2. Naturalesa i cultura: concepte de cultura i cultures
- Tema 3. La transmissió cultural a les societats complexes. Enculturació, Processos de transmissió de la cultura, mecanismes i agents. Construcció, fases i periodicitat del cicle vital. Cultura popular, cultura de masses

Mòdul 2. Etnografia i educació

- Tema 4. Bases metodològiques de l'antropologia de l'educació. La recerca etnogràfica. Etnografia per a la millora educativa.

Mòdul 3. L'escola com a institució específica de la modernitat occidental

- Tema 5. La institució escolar

Tema 6. La institució escolar i l'educació escolar en els processos de reproducció social: desigualtat en l'èxit escolar

Tema 7. Cultura escolar i la interrelació amb les altres cultures (cultura juvenil, cultura popular, minories culturals...) . Gènere i cultura escolar. Grup d'iguals i cultura escolar

Tema 8. Educació, migracions i minories. Processos de colonització i educació, Aculturació i educació, Aculturació i deslegitimació cultural

Metodologia docent

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classe	Grup gran (G)	Les classes s'estructuraran a partir de la combinació entre presentacions dels continguts per part de la professora i la discussió i posada en comú dels continguts més teòrics a partir de la lectura prèvia de documents i/o altres recursos.	20
Seminaris i tallers	Seminaris i tallers	Grup mitjà (M)	Al llarg del curs es duran a terme, dins l'aula, diferents tipus d'activitats d'anàlisi, reflexió i debat de documents proposats per la professora per cada un dels temes especificats en l'apartat de continguts. Aquestes activitats es duran a terme en grups estables durant tot el curs. L'activitat resultant de l'anàlisi de la lectura i debat generat serà lliurada per escrit en les dates fixades al cronograma de l'assignatura.	20
Classes pràctiques	Participació en debats d'aula	Grup gran (G)	L'alumne ha de participar activament tant en la lectura i/o visionat de documents aportats pel debat com en les mateixes discussions que es proposin a classe	18
Avaluació	Examen	Grup gran (G)	Validació de coneixements	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi	Preparació prèvia de dels seminaris: Lectura i/o visionat de documents	60
Estudi i treball autònom individual personal o en grup	Estudi, reflexió i treball personal	Estudi per a la consolidació dels coneixements teòrics de l'assignatura que es reflectiran a l'examen global.	30

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Seminaris i tallers

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Al llarg del curs es duran a terme, dins l'aula, diferents tipus d'activitats d'anàlisi, reflexió i debat de documents proposats per la professora per cada un dels temes especificats en l'apartat de continguts. Aquestes activitats es duran a terme en grups estables durant tot el curs. L'activitat resultant de l'anàlisi de la lectura i debat generat serà lliurada per escrit en les dates fixades al cronograma de l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Entregar, dins el termini establert i obtenir una qualificació mínima de 5.

Percentatge de la qualificació final: 40%

Participació en debats d'aula

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	L'alumne ha de participar activament tant en la lectura i/o visionat de documents aportats pel debat com en les mateixes discussions que es proposin a classe
Criteris d'avaluació	Haver participat activament a les activitats pràctiques.

Percentatge de la qualificació final: 10%

Examen

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Validació de coneixements
Criteris d'avaluació	Obtenir una qualificació mínima de 5

Percentatge de la qualificació final: 50%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

Bertran, M., Carrasco, S. (2002): "La evolución de la teoría de la enculturación y el redescubrimiento de la infancia" a González, A.; Molina, J. L. (ed.) Abriendo surcos en la tierra. Bellaterra: Servei de Publicacions de la UAB, pp. 369-392.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22204 - Antropologia de l'Educació
Grup	Grup 40, 1S, GPD2, GPED
Guia docent	A
Idioma	Català

- Bonal, X. (dir) (2005) Apropiaciones escolares. Usos y sentidos de la educación obligatoria en la adolescencia. Octaedro
- Carrasco, S. Revista GUIX. Elements d'Acció Educativa. Tema del Curs 2000-01 Multiculturalitat i Escola. Núms.: del 270 al 277, ambdós inclosos; ISSN 0213-8581.
- Carrasco, S.; Pàmies, J.; Bertran, M (2009) "Familias inmigrantes y escuela: desencuentros, estrategias y capital social". Revista Complutense de Educación, 2009. Antropología i Filosofia de l'Educació
- Colom, A. (2005) Antropología y antropologías de la educación en Antropología horizontes educativos. Universidad de Granada
- Crespo, I; Lalueza, J; Perinat, A. (1994) Derecho a la propia cultura: universalidad de valores o sesgo de la cultura dominante. Infancia y Sociedad, 27/28:24-29.
- García Castaño, F. J ; Pulido Moyano, R.A.; Montes del Castillo, Ángel (1997) «La educación multicultural y el concepto de cultura». Revista Iberoamericana de Educación, 13
- García Castaño, J., Pulido RA. (1994) Antropología de la educación. Madrid. Euderna
- Geertz, C. (1996) La interpretación de las culturas. Barcelona. Gedisa
- Harris, M. (1927-2001) Introducción a la antropología general. Alianza (disponible a la biblioteca del Ramón Llull -301HAR)
- Jociles, MI. y Franzé, A. (Eds.) (2008). ¿Es la escuela el problema? Perspectivas socio-antropológicas de etnografía y educación, Madrid: Trotta.
- Margaret Mead (1928- 1999) Educación y cultura en Nueva Guinea : estudio comparativo de la educación entre los pueblos primitivos. Paidós. (Disponible a la biblioteca del Ramón Llull -370.19MEA)
- Ogbu, J. (1991) "Minority Coping Responses and School Experience", The Journal of Psychohistory, vol. 18 (4):433-456 [versió espanyola "Respuestas de las minorías a la experiencia escolar" a <http://aecgit.pangea.org/boletines/boletin25.htm> darrera consulta juliol 2014]
- Ponferrada, M. (2008) "Éxitos difíciles y fracasos invisibles: aspiraciones y trayectorias de jóvenes de clase trabajadora y de minorías en el área metropolitana de Barcelona". X Coloquio Internacional de Geocrítica, Diez años de cambios en el Mundo, en la Geografía y en las Ciencias Sociales, 1999-2008 Barcelona, 26 a 30 de mayo de 2008.
- Rockwell, E. (2007) "Huellas del pasado en las culturas escolares". Revista de Antropología, 16, 175-212.
- Spindler, G.D. (1984) Roots revised: Three decades of perspective. Anthropology and Education Quarterly, 15
- Velasco, HM., García Castaño J. y Díaz de Rada, A. (Eds.) (1993). Lecturas de antropología para educadores, Madrid: Trotta.
- Willis, P. (2008) "Los soldados rasos de la modernidad. La dialéctica del consumo cultural y la escuela del siglo XXI". Revista de la Asociación de Sociología de la educación, 1, n.3.
- Willis, P. "Producción cultural no es lo mismo que reproducción cultural, que a su vez no es lo mismo que reproducción social, que tampoco es lo mismo que reproducción", en Honorio M. Velasco, Javier García Castaño y Angel Díaz de Rada (Eds.). Lecturas de antropología para educadores, Madrid: Trotta, 1993.
- Woods, P; Hammersley, M. (1995) Género, cultura y etnia en la escuela. Informes etnográficos. Temas de educación Paidós. Barcelona.
- Woolard, K. (1997) "Identidades de clase y género en los proyectos lingüísticos nacionales: alguna evidencia desde Cataluña". Revista de Antropología Social, 6, 193-213.

Bibliografia complementària

- AUGÉ, M. Antropología de los mundos contemporáneos. Gedisa. Barcelona.
- BENEDICT, Ruth. (1971). El hombre y la cultura. Centro Edit. América Latina. Buenos Aires.
- BETTELHEIM, Bruno. (1977). Psicoanálisis de los cuentos de hadas. Edit. Crítica. Barcelona.
- BOCK, P. (1977). Introducción a la moderna antropología cultural. FCE. Madrid.
- BRAMELD, T. (1961). Bases culturales de la educación. Eudeba. Buenos Aires.

- BRUNER, J. (1988). Realidad mental y mundos posibles. Gedisa. Barcelona.
- BRUNER, Jerome. (1988). Desarrollo cognitivo y educación. Morata. Madrid.
- CAILLOIS, Roger. (1967). Les Jeux et les hommes. Gallimard. París.
- DEHAENE, Stanislas. (2007). Les neurones de la lecture. Odile Jacob. París.
- DESCOLA, Philippe. (2005). Las lanzas del crepúsculo. FCE. Buenos Aires.
- DIETRICH, Schwanitz. (2002). La cultura. (Todo lo que hay que saber). Taurus. Madrid.
- DURAND, Gilbert. (1981). Las estructuras antropológicas de lo imaginario. Taurus. Madrid.
- GEERTZ, Clifford. (2005). La interpretación de las culturas. Gedisa, edit. Barcelona.
- GARCÍA CASTAÑO, R. PULIDO, A. (1994). Antropología de la Educación. Eudema. Madrid.
- JANER MANILA, Gabriel. (2002). Infancias soñadas y otros ensayos. Fund. Germán Sánchez Ruipérez. Madrid.
- JANER MANILA, Gabriel. (2009). Hem d'enganyar el dimoni. Fantasia còmica i literatura de tradició oral. Documenta Balear. Palma.
- JANER MANILA, Gabriel. (2009). Literatura oral y ecología de lo imaginario. Fund. Germán Sánchez Ruipérez. Madrid.
- KRADINER, A. (1967). El individuo y su sociedad. FCE. México.
- KNELLER, G. (1974). Introducción a la antropología educacional. Paidós. Buenos Aires.
- LÉVI-STRAUSS, Claude. (1987). Mito y significado. Alianza Editorial. Madrid.
- LINTON, R. (1967). Cultura y personalidad. FCE. México.
- LYOTARD, J.F. (1999). La condición postmoderna. Cátedra. Madrid.
- LLOPART, D., PRAT, J., PRATS, L. (1985). La cultura popular a debat. Edit. Alta Fulla. Barcelona.
- MALINOWSKI, B. (1984). Una teoría científica de la cultura. Edit. Sarpe. Madrid.
- MALINOWSKI, B. (1966). Los Argonautas del pacífico Oriental. Edic. 62. Barcelona.
- MEAD, Margareth. (1971). Antropología, la ciencia del hombre. Siglo XXI. Buenos Aires.
- ONG WALTER, J. (1987). Oralidad y escritura. Tecnologías de la palabra. FCE. México.
- PICÓ, Josep. (1999). Cultura y Modernidad. Alianza Edit. Madrid.
- RICOEUR, Paul i d'altres. (1975). Las culturas y el tiempo. Edic. Sígueme. Salamanca.
- SPINDLER, G. (1995). Education and Anthropology. Stanford University Press. Califòrnia.
- SPRANGER, E. (1984) Cultura y Educación. Espasa Calpe. Buenos Aires.

Altres recursos

Anthropology and Education quarterly. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/aeq.2014.45.issue-1/issuetoc>

